

FI lausuntopyyntö VV

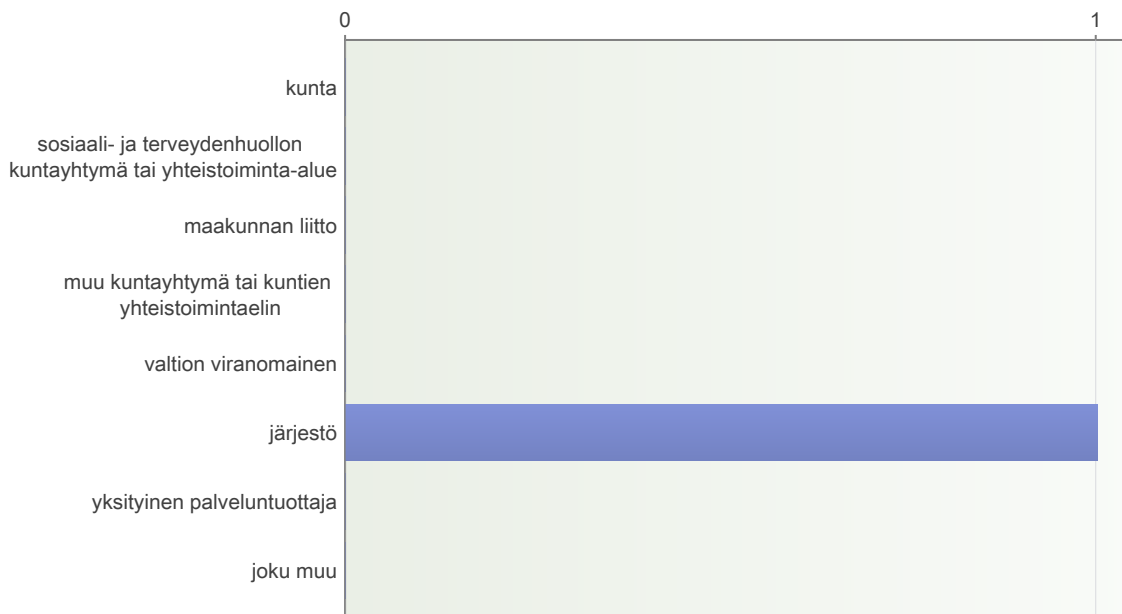
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Suomen Yleislääkärit GPF ry	Kerkko Rantanen	kerkko.rantanen@fimnet.fi	17.3.2017	Terveyspoliittinen ryhmä

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

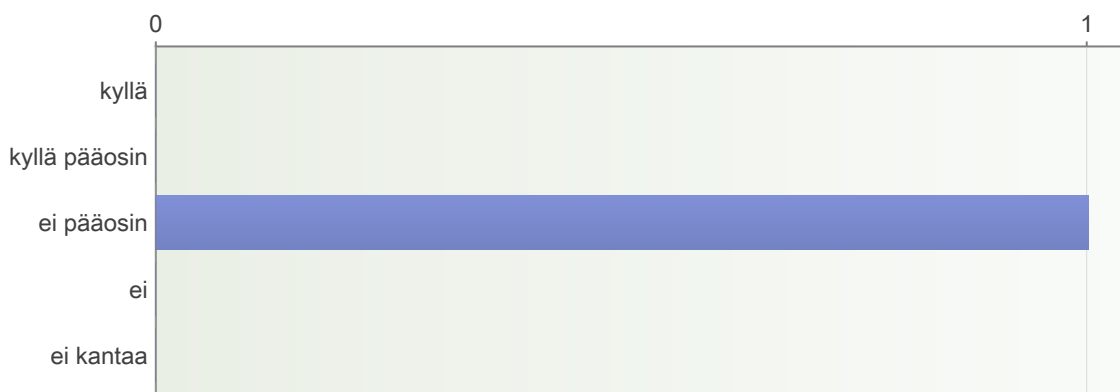
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen saatavuutta on paikka paikoin mahdollista parantaa, mutta alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta päämäärät jäävät toteutumatta. Palvelutasot yhtenäistyvät maakunnan sisällä ja erot kaventuvat, mutta eri maakuntien välille saattaa muodostua merkittäviä eroja. Todennäköisesti kaupungeissa palvelutarjonta monipuolistuu, mutta vastaavaa ei tapahdu harvaan asutuilla alueilla. Asiakkaalle palvelujen hankinta näyttäytyy aiempaa monimutkaisempaa. Uudistus saattaa jakaa ihmiset niihin, jotka aktiivisesti käyttävät sen tuomia mahdollisuuksia hyväkseen, ja niihin, jotka passiivisesti tai kykenemättömyyttään eivät hyödy sen mahdollisuuksista.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapautta on jo nyt laajalti perusterveydenhuollon palveluissa julkisella puolella. Uudistus toki edistää vaikutusmahdollisuuksia, mutta ei tarkoituksenmukaisesti. Asiakkaan todellisen edun saavuttaminen voi hämärtyä.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

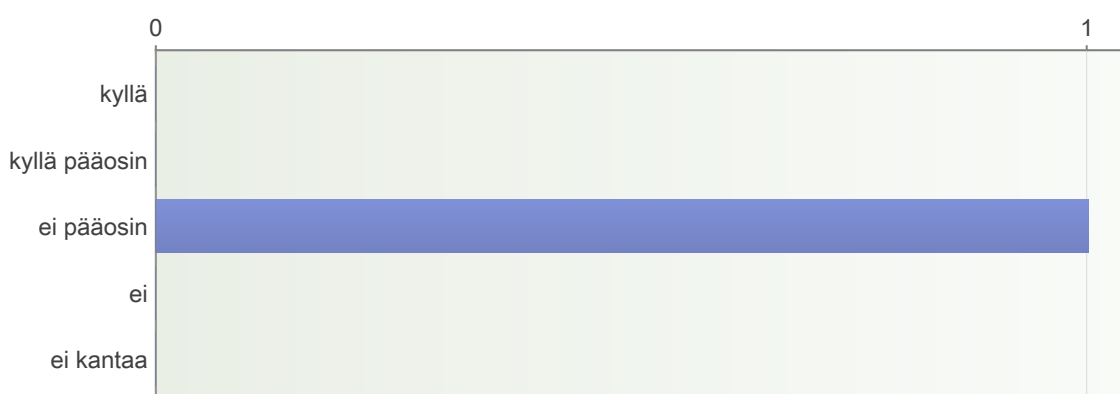
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hyvä palveluohjaus on olennaisen tärkeässä roolissa, etenkin muutosvaiheessa. On tuotettava lisää laadukasta ja ymmärrettävää vertailevaa tietoa palvelutuotannosta – tämä sinänsä on erittäin tärkeä tavoite tulevaisuudessa.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

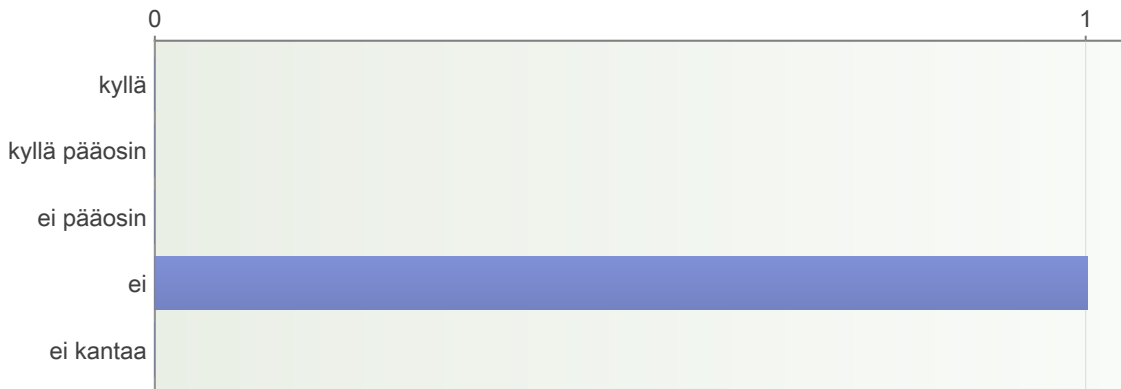
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus uhkaa hajauttaa jo nykyisellään liian pirstoutuneita palveluita. Tiivis palvelujen integraatio on yksi tärkeimmistä asioista, jota uudistuksen tulisi vahvistaa. Asianmukaisella palvelujen yhteensovituksella on saatavissa merkittäviä parannuksia sekä asiakkaan subjektiiviseen kokemukseen, objektiiviseen oikeaan hoitoon että myös kustannusten hillintään.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

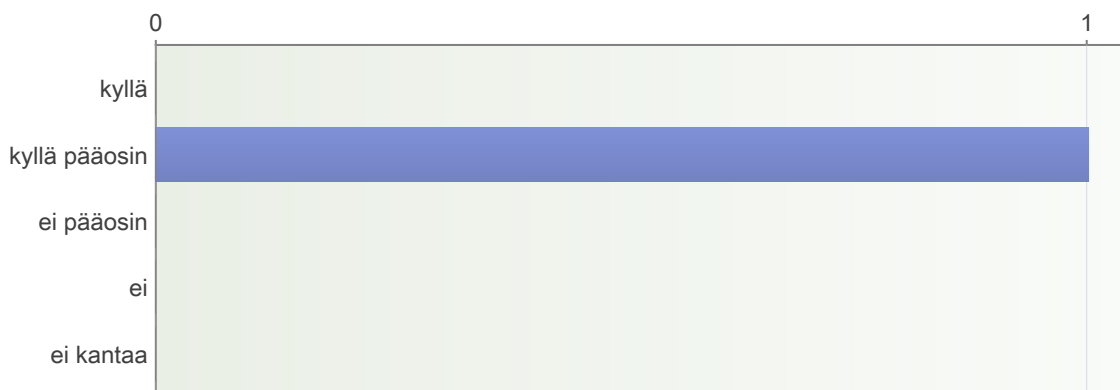
- Yleislääkärin roolia on vahvistettava. Hän toimii palvelujen koordinaattorina, lankojen vetäjänä ja potilaan agenttina. Sitoutunut ja potilaansa tunteva yleislääkäri kykenee määrittämään palvelutarpeen oikea-aikaisesti ja merkittävästi vähentämään turhia yhteiskunnalle koituvia kustannuksia sekä potilaalle koituvaa haittaa.

Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon roolia on vaalittava. Esiitetty uudistus jättää tämän osuuden turhan hämäräksi.

Lisäksi pelkona on, että uudistus lisää merkittävästi byrokratiaa muun muassa valvonnan tarpeen kasvaessa. Tämä ei tuota säästöä.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

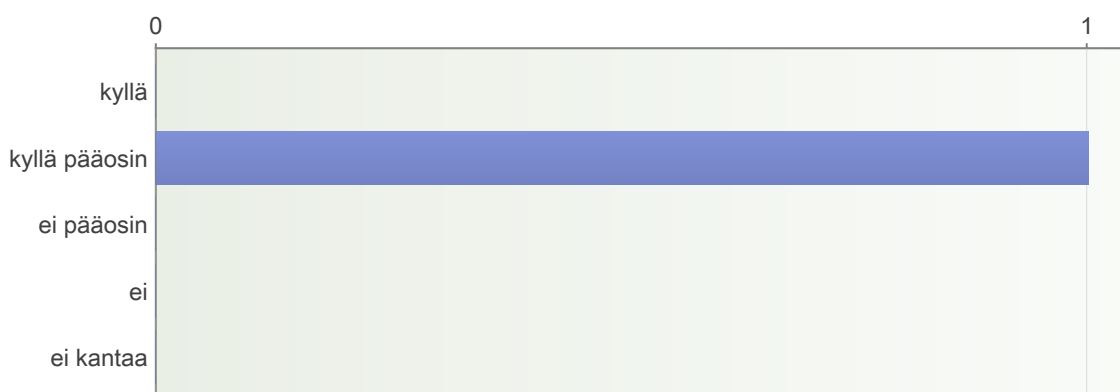
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntavaltuusto valitaan suorilla vaaleilla. Järjestäjän ja tuottajan erottaminen periaatteessa lisää yhtenäisyyttä asianmukaiseen palvelutuotantoon palvelulupauksen mukaisesti.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

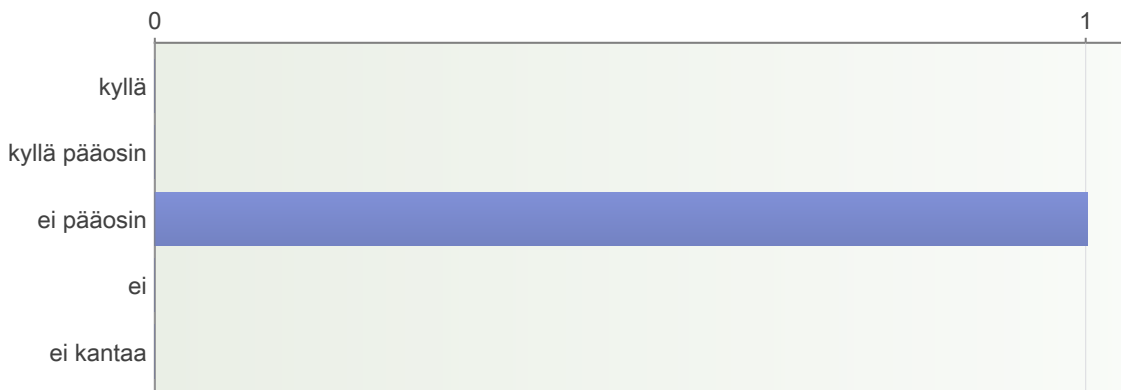
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Monituottajuuden voisi ajatella nykyisten kokemusten valossa lisäävän erilaisia palvelujen tuottamisen malleja ja toimintatapojen kehittämistä. Ulkoisen toimintaympäristön muutos pääsääntöisesti saa organisaation ja työntekijöiden tarkistamaan omia toimintatapojaan. Merkittävää kehittämistyötä tapahtuu kuitenkin myös nykyisessä julkisessa terveydenhuollossa. On erittäin hyvin toimivia paikallisia integroituja palvelumalleja ja –kokonaisuuksia, jotka uudistus uhkaa nyt näivettää. Suurena ongelmana on nykyisin ollut hyvien käytäntöjen levittäminen erilaisista niihin painottuvista hankkeista huolimatta.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuuista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

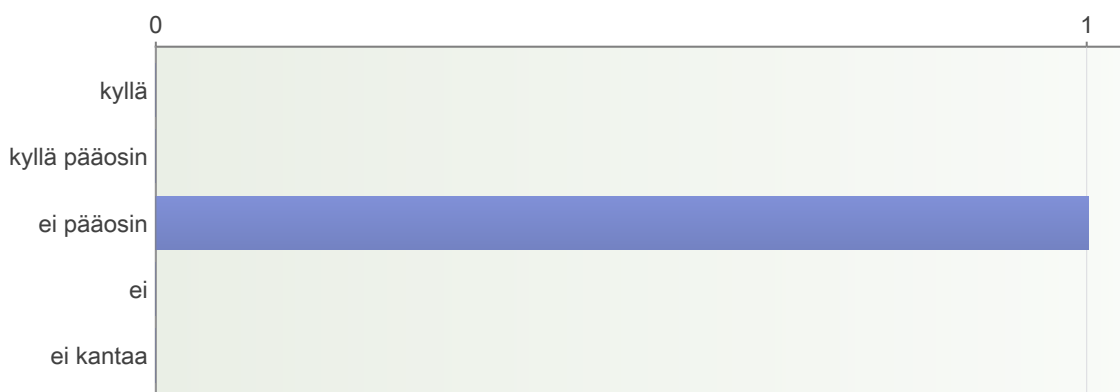
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden piiriin kuuluvat perustason palvelut on esityksessä määritelty turhan häilyvästi. Neuvolatoiminnan asemaa ei ole otettu esiin.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

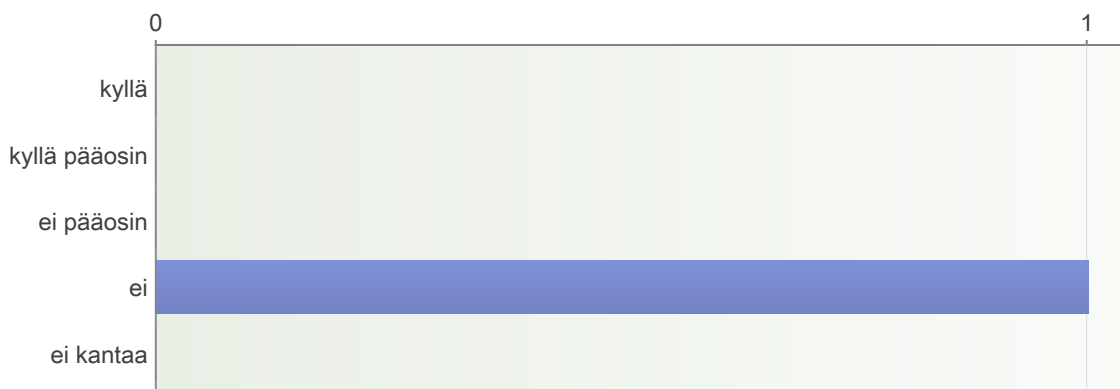
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valvontavastuun osalta esitystä olisi terävöitettävä.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

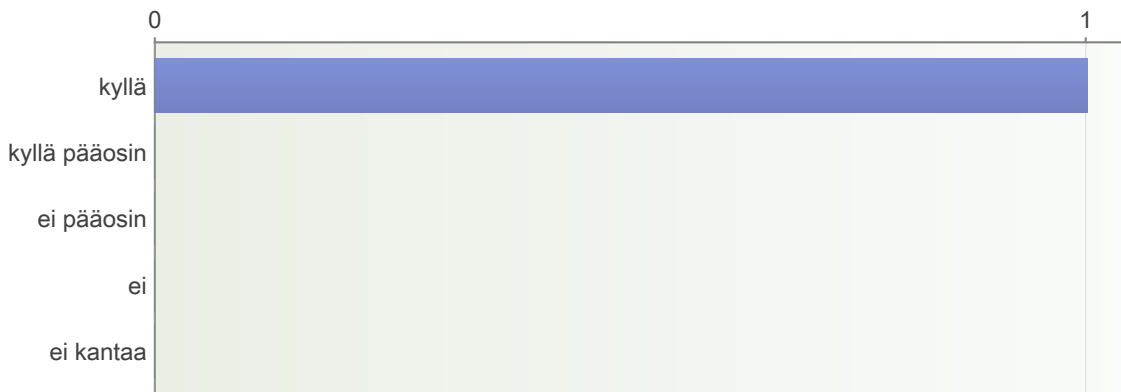
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vastuukysymykset olisi syytä määritellä tarkemmin.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on valinnan vapaus, mutta oikean päätöksen teko vaatii oikeaa vertailutietoa eri tuottajilta. Palvelujen sisällön tulee olla yhtenäinen.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

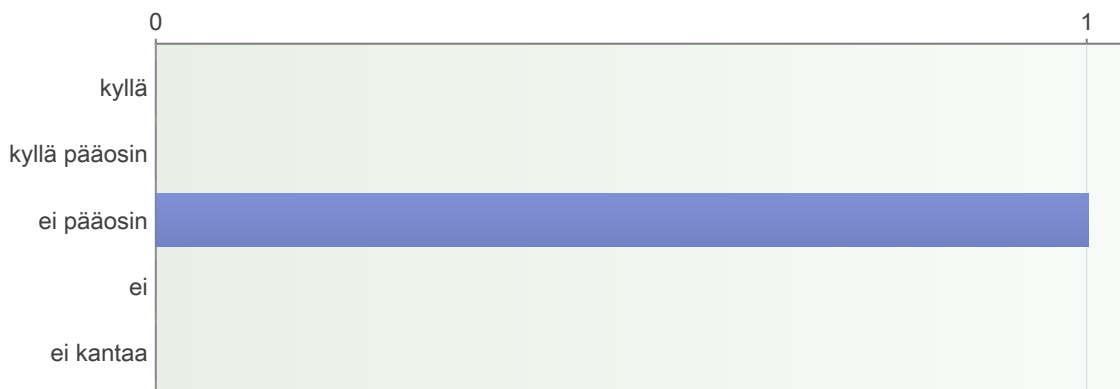

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

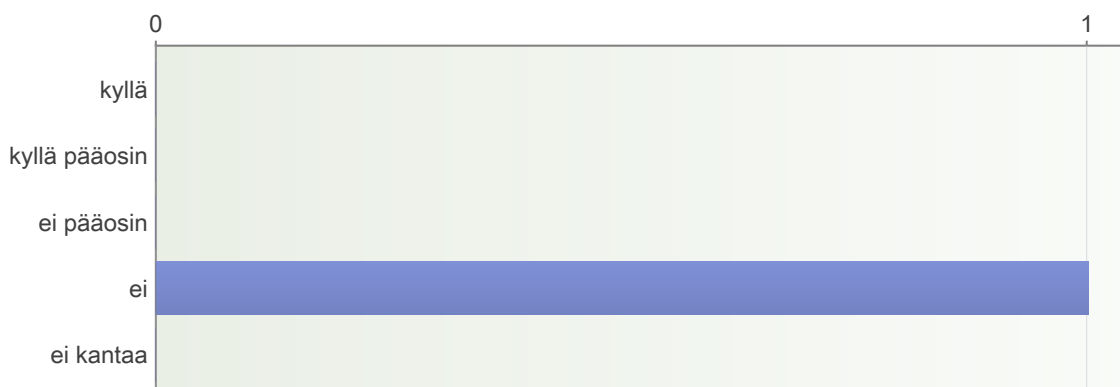

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

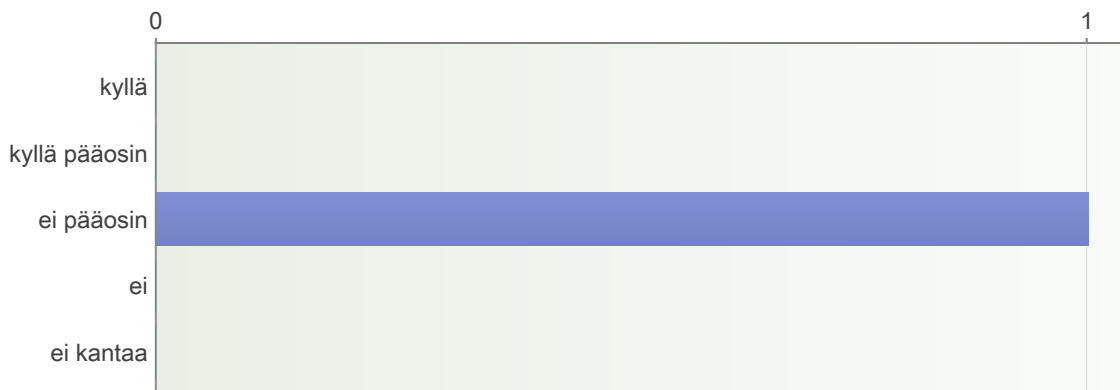

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

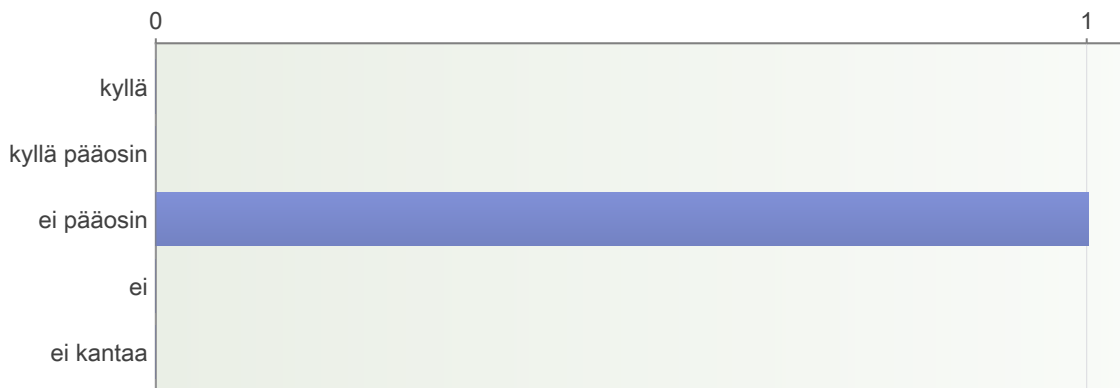
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Eroja maakuntien välille syntynee käytäntöjen suhteen.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Terveysthuollon osalta on tarkoituksenmukaista, että kuntoutukset, terapiat ja apuvälineet määritetään moniammatillisessa työryhmässä potilaskohtaisesti. Palveluntarpeet eroavat yksilöllisesti merkittävästi toisistaan. Budjettiluokittelu olisi joko liian karkeaa tai niin hienojakoista, että määrittelyprosessin yhteydessä kyettäisiin samalla hallinnollisella resurssilla määrittämään yksilöllinenkin palveluntarve. Mekanistisen budjettiluokituksen vaarana on turhanpäiväinen ja terveyshyötyä tuottamaton kustannusten kasvu.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

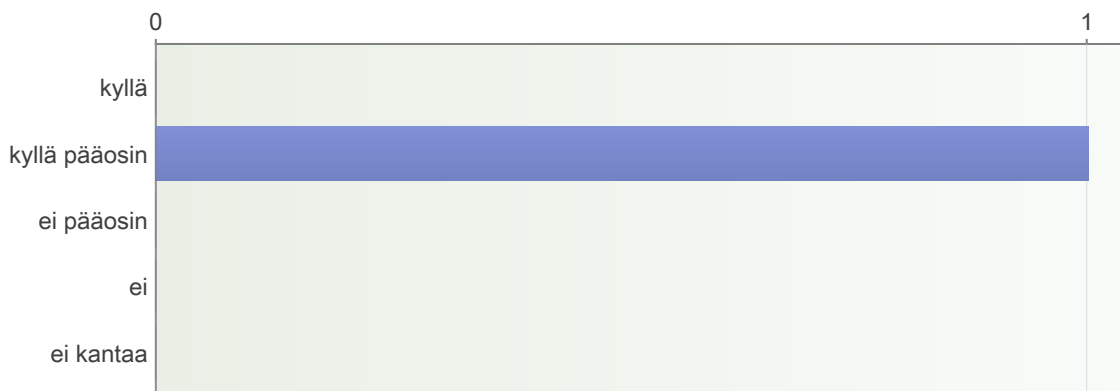
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Riittävä ja puolueeton päätöksen teon tukeminen on tärkeää, myös nykyisessä järjestelmässä. Tämä vaatii työntekijöiltä erityistä osaamista.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

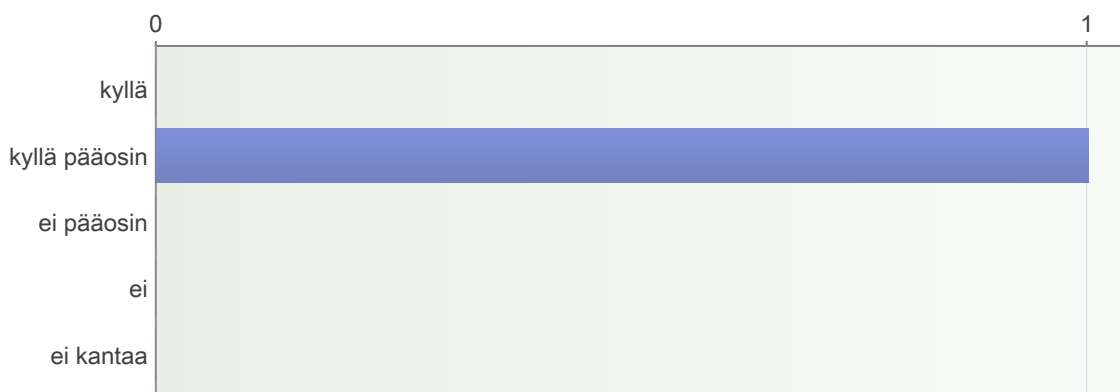

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

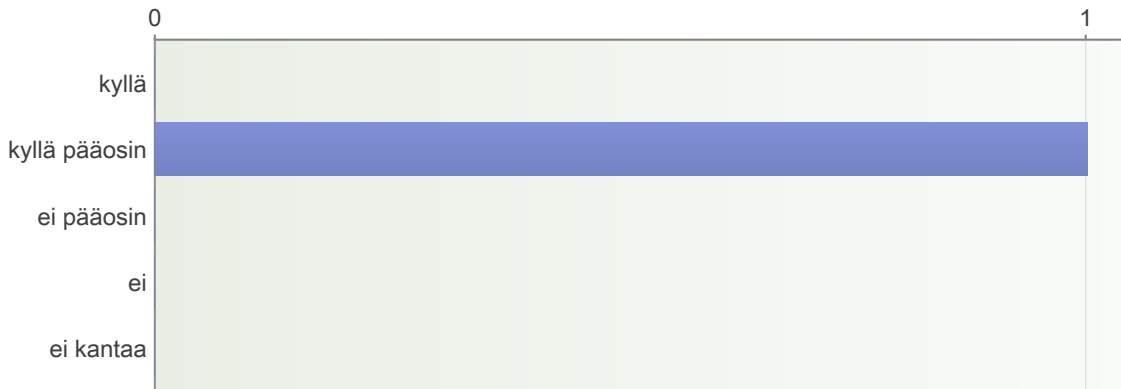
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tiukka aikataulu sopimusohjausjärjestelmän käyttöönotossa ja käytännön opettelussa on kova haaste.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

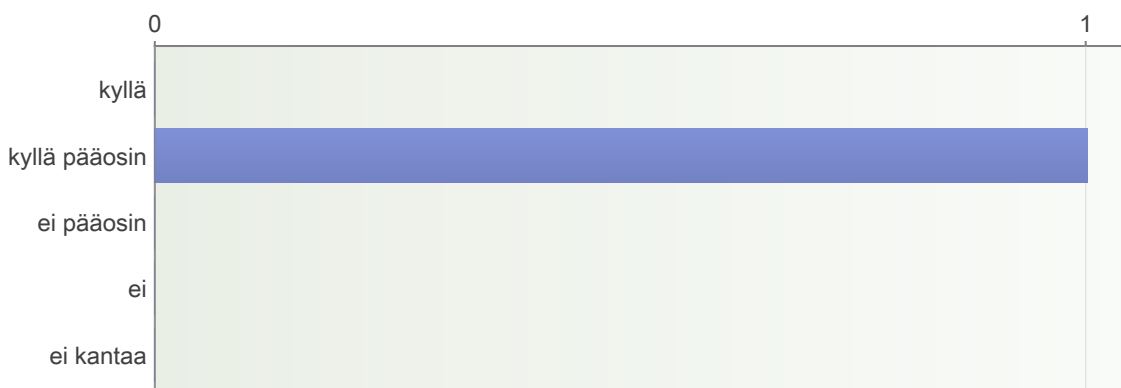
Vastaajien määrä: 1

- Palveluntuottajille asetettava työntekijöiden koulutusvelvoite on tasavertaisuuden näkökulmasta syytä sisällyttää lainsäädäntöön, vaikka se voidaankin maakunnassa määrittää palveluntuottajan kelpoisuusvaatimuksiin. Yliopiston tulee hyväksyä eri palveluntuottajat koulutuksenantajiksi tasa-arvoisin periaattein.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

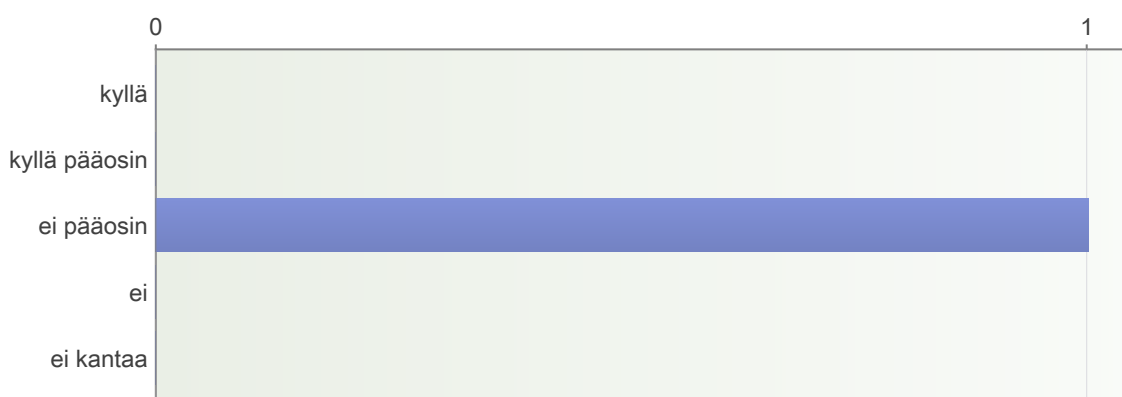
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys kaipaa tarkennusta. Kapitaatiokorvauksen tulee olla sellainen, että se kannustaa myös vaativampien asiakkaiden hyvään hoitoon.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

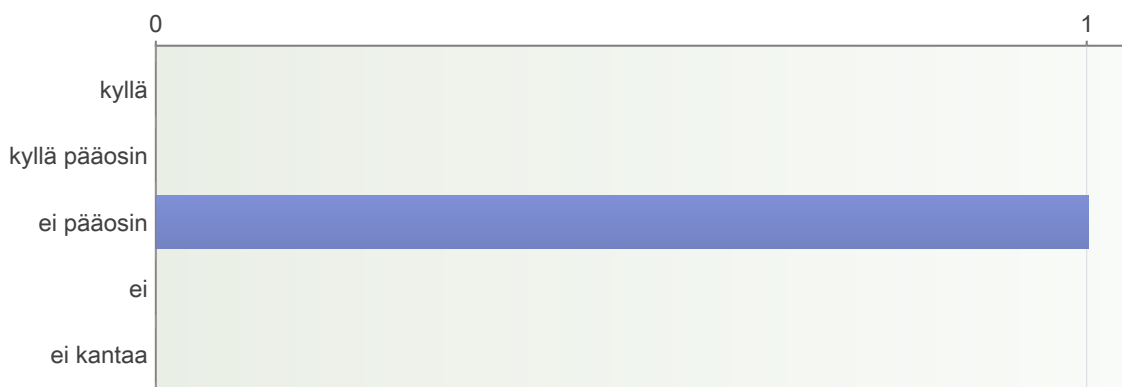
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä riippuu järkevästi asetetuista mittareista.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

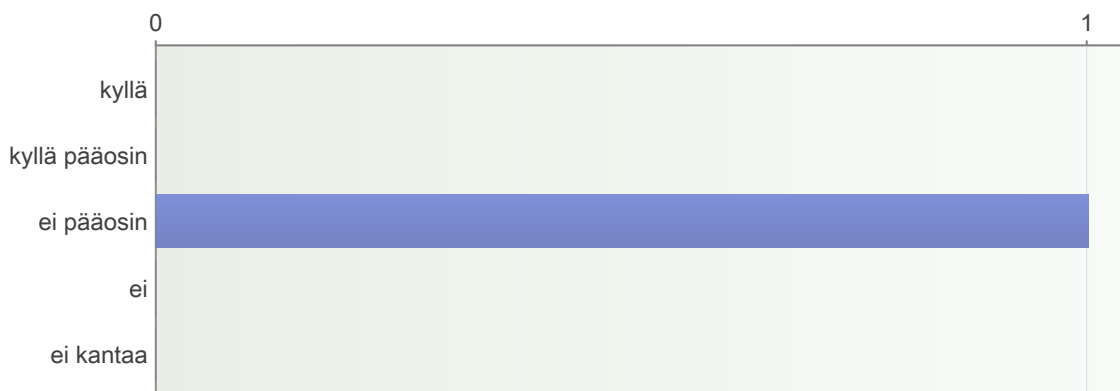
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aikataulu on kireä eikä ole realistinen. Kaikkien palveluntuottajien – sekä julkisten että yksityisten – tulee olla riittävästi valmistautuneita hyvän tuloksen saavuttamiseksi.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitys on ylimalkainen ja kaipaa täsmennyksiä.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

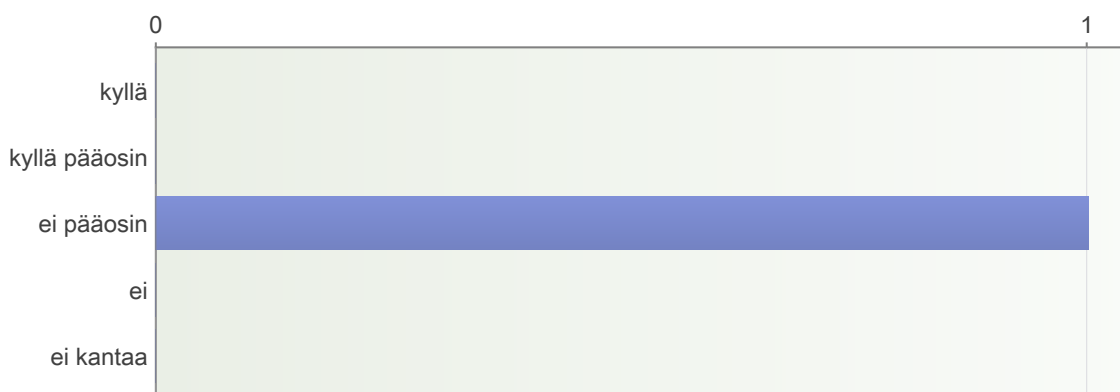
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä, mutta alueelliset erot markkinoiden toimivuudessa tulevat olemaan merkittävät.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- On kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että uudet toimijat pääsevät markkinoille mahdollisimman sujuvasti. Paljon on kiinni myös siitä, miten maakunta määrittelee palvelujen tuottajien kriteerit sekä siitä, missä määrin kunnallinen palveluntuottaja hankkii itse ulkopuolisia ostopalveluja.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

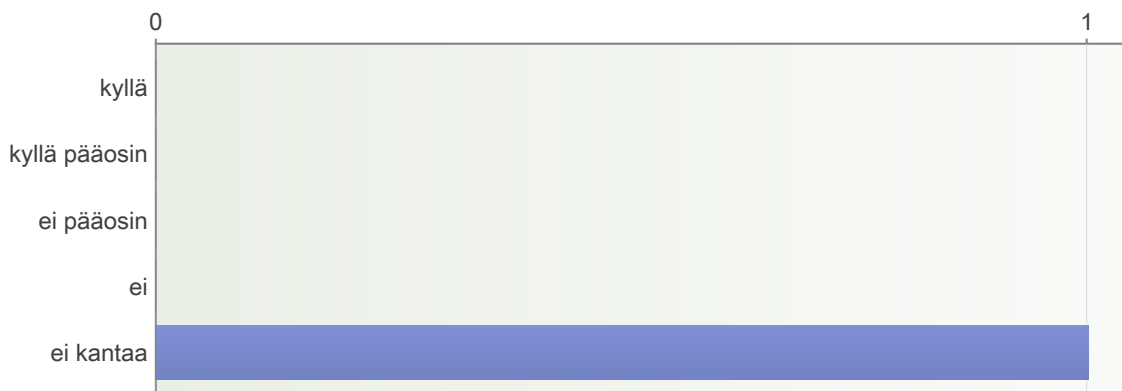
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on nykyaikaa. Se korostaa ihmisen subjektiivista asemaa omaa terveyttä koskevissa päätöksissä ja osallistaa potilaan aktiiviseksi toimijaksi. Palveluun pääsy tulee todennäköisesti nopeutumaan.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

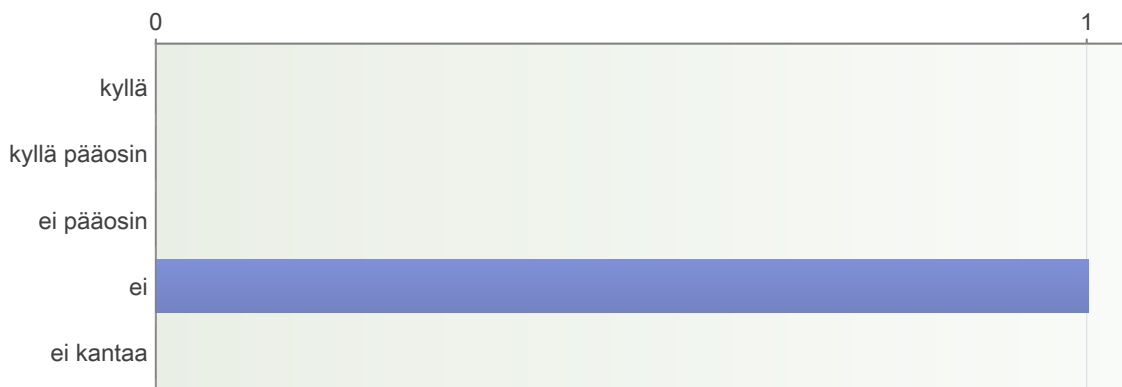

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutus- ja vaikuttavuusarviot ovat kaiken kaikkiaan epämääräisiä ja keskeneräisiä. Esitys on vajavainen ja jättää monia epävarmuustekijöitä.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Monituottajamallissa yleislääkäreiden edunvalvonta tulee monimutkaistumaan. Työmarkkinoiden dynamiikka lisääntyy ja esimerkiksi yt-neuvottelut tulevat lisääntymään koko ajan muuttuvassa tilanteessa. Jatkuvan ammatillisen koulutuksen asema on turvattava.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistus on välttämätön. Tehty esitys jättää kuitenkin liian monta asiaa avoimeksi. Mittakaavansa takia uudistus olisi järkevää toteuttaa vaiheittain ja tarkasti palautetta evaluoiden. Esitys ja sen tavoitteet ovat osin ristiriitaiset. Hyvän integraation vastapoolina valinnanvapaus sekä monituottajamalli voi pirstaloittaa toimintakenttää merkittävästi. Toisaalta jäykän oloiselta vaikuttava järjestäjä – tuottaja –malli saattaa toimia laadukkaan palvelutuotannon varmistajana – toisaalta lisätä byrokratiaa. Yksi nykyjärjestelmän ongelmista on se, ettei julkisessa palvelutuotannossa ole nyt vahvaa insentiiviä toiminnan kehittämiseen potilaan näkökulmasta: kunnan kannalta on esimerkiksi järkevää pitää terveyskeskuksessaan pitkää odotusjonoa, jolloin potilaat hakeutuvat yksityispuolen tai työterveyshuollon palveluihin. Uudistuksessa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota järkevään ohjaukseen muun muassa painotettujen kapitaatiokorvausten muodossa.

Työterveyshuolto on jätetty uudistuksen ulkopuolelle. Uudistus tulee kuitenkin merkittävästi vaikuttamaan myös siihen. Nykyisin moni työnantaja on tehnyt sopimuksen Kelan korvausluokka 2 mukaisista palveluista eli yleislääkäritasoisesta sairaanhoidosta. Suurin osa työterveyshuollon palveluntuottajista tulee uudistuksen myötä olemaan myös valinnanvapauden piirissä olevan julkisesti järjestetyn perusterveydenhuollon palveluntarjoajia. Työnantajien näkökulmasta sama palvelu on siis jatkossa saatavissa suoraan yhteiskunnan maksamana, ja todennäköisesti työnantajat tulevat tarkentamaan työterveyshuollon sopimuksiaan vain Kela 1 korvausluokan eli puhtaan työterveyshuollon kattaviksi. Tämä vaikuttaa merkittävästi rahavirtoihin sekä muun muassa Kelan rooliin.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.